

**HELSINGIN KAUPUNGIN MAANALAISEN OSAYLEISKAAVAN
ALOITUSVAIHEEN VIRANOMAISNEUVOTTELU 19.1.2006**

Paikka: Kansakoulunkatu, KSV:n auditorio
Aika: 19.1.2006 klo 9.00

Läsnä:

Anneli Lahti	Kaupunkisuunnitteluvirasto
Markku Lahti	Kaupunkisuunnitteluvirasto
Ruija Rantala-Saajo	Kaupunkisuunnitteluvirasto
Jukka Tarkkala	Kaupunkisuunnitteluvirasto
Pirkko Vainio	Kaupunkisuunnitteluvirasto
Paavo Vuonokari	Kaupunkisuunnitteluvirasto
Arto Siitonen	HKL
Kirsi Rontu	Pelastuslaitos
Terhi Tikkanen-Lindström	Rakennusvirasto
Antti Salaterä	Liikuntavirasto
Matti Latvala	Helsingin kaupunginkanslia
Heikki Somervuo	Talous- ja suunnittelukeskus
Pirkko Pulkkinen	Ympäristökeskus
Johanna Vilkuna	Ympäristökeskus
Markku Hyvärinen	Helsingin energia
Antti Saviniemi	Helsingin energia
Tuomo Heinonen	Helsingin Vesi
Armas Kämppe	Helsingin Vesi
Kauko Kalske	Senaattikiinteistöt
Anne Jarva	Ympäristöministeriö
Pekka Rajajärvi	Sisäasiainministeriö
Jouko Okko	Puolustusministeriö
Risto Lehtomäki	Helsingin sotilasläänin esikunta
Ari Taipale	Helsingin kihlakunnan poliisilaitos
Elisa Sanasvuori	Tiehallinto/Uudenmaan tiepiiri
Urho Säkkinen	Turvatekniikan keskus
Juha Hietanen	YTV
Matti Pallasvuo	Vantaan kaupunki
Pekka Nurmo	Sipoon kunta
Brita Dahlqvist-Solin	Uudenmaan ympäristökeskus
Tarja Laine	Uudenmaan ympäristökeskus/pj.
Sirpa Somerpalo	Uudenmaan ympäristökeskus
Riitta Tornivaara-Ruikka	Uudenmaan ympäristökeskus
Susanna Wähä	Uudenmaan ympäristökeskus/muiston laatija

1 Tilaisuuden avaus

Osastopäällikkö Tarja Laine avasi tilaisuuden ja toivotti läsnäolijat tervetulleiksi. Sovittiin, että puheenjohtajana toimii Tarja Laine ja muistion laatii Susanna Wähä. Osallistujat esittelivät itsensä.

2 Suunnitteluohjelman ja maankäyttökaavion esittely

Suunnittelun tavoitteena, että kaava kattaa koko kaupungin alueen. Maakuntakaavassa maanalaisista tiloista on maakaasuyhteydet ja puhdasvesitunnelit. Suunnittelutyö on maakuntakaavan mukaista. Helsingin yleiskaava on maanpäällinen kaava, joka sisältää maan alla tunnelivarauksia ja metroyhteydet. Maanalaisen yleiskaavan suunnitteluohjelma, osallistumis- ja arviointisuunnitelma käsiteltiin kaupunkisuunnittelulautakunnassa noin vuosi sitten. Jatkosuunnittelun periaatteet ovat ohjanneet yleiskaavaluonnoksen tekoa. Keskeisiä kysymyksiä on muun muassa mittakaava. Pasilan eteläpuolinen alue tehdään 1:10000 mittakaavassa. Yleiskaavan oikeusvaikutteisudesta ei ole päätöstä. Kallioresursseihin liittyen ovat yleishyödyllisyys ja maanalaisen pysäköinnin edistäminen etusijalla. Tavoiteaikataulun mukaan kaavaluonnos on tarkoitus tehdä vuoden 2006 aikana ja kaavaehdotus vuonna 2007.

Maanalaisen suunnittelun tavoitteena on ohjata maanalaista rakentamista osoittamalla tilavarauksia maanalaisille tiloille. Tilavaraussuunnitelmaa tehdään samaan aikaan kuin osayleiskaavaluonnosta. Kallioresurssien kartoitus osayleiskaavan perusselvitysmateriaalia. Selvityksen perusteella on tiedossa muun ohella kallioalueet, jotka sopisivat hallimaiseen rakentamiseen.

Rakennuttajapalavereista saaduissa palautteissa on kiinnitetty huomiota mm. siihen, että liikenteen linjaukset eivät saisi rajoittaa tulevia hankkeita, tulvan huomioon ottamiseen, salaisten tilojen salaspitoon, kallioresurssien riittävän laajaan varaamiseen tilavarausten ympärille yleiskaavavaiheessa.

Kaavakartan ja määräysten luonnosteluun liittyviä kysymyksiä: erillissuunnitelmien esittäminen kaavassa, esitystarkkuuden selvittäminen, toimintojen jaottelu ja esitystapa, kaavakartan piirtäminen. Tilaisuudessa esiteltiin suunniteltuja kaavamerkintöjä ja -määräyksiä. Osayleiskaavassa on tarkoitus esittää myös uudet, tulevat ajo-yhteydet ja olemassa olevat.

3 Vaikutusarvioinnit

Osayleiskaavaan liittyen on tekeillä yleinen turvallisuusselvitys, jossa kartoitetaan palo-, pelastus, henkilö- ja työturvallisuusasiat. Selvitys tulee liittymään osayleiskaavan materiaaliin. Selvitettäviä vaikutuksia ovat myös vaikutukset kaupunkikuvaan ja -rakenteeseen, liikenteeseen ja tekniseen huoltoon.

4 Viranomaisten puheenvuorot

Ympäristöministeriö

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioiminen kaavassa tärkeää. Erityishuomiota kiinnitettävä maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeiden huomioimiseen, liikennejärjestelyjen toimivuuteen sekä selvitettävä kallioperän soveltuvuus rakentamiseen, meluhaitat, terveellisen ja hyvälaatuisen veden saannin ja vesiverkostojen jatkuvuus. Kaavassa tulee merkittä yhtenäisenä säilytettävät luonnonalueet, pinta- ja pohjavedensuojelun kannalta tärkeät alueet. Kaavamääräysten ja -merkintöjen soveltamisen osalta maanalaiseen rakentamiseen ympäristöministeriö toivoo kaupungilta aktiivista yhteistyötä.

Sisäasiainministeriö

Sisäasiainministeriön näkökulmasta turvallisuusasiat vaativat erityishuomiota. Kakkia SM:n ohjeistuksia ei ole tehty maanalaisia tiloja varten (esim. savunpoisto-ohje on vasta tekeillä). Osayleiskaavatyön aikana tulee miettiä, mitä maanalaisia ohjeita tarvitaan.

Puolustusministeriö

Puolustusministeriöltä on tulossa lisäselvitystä puolustusvoimien maanalaisten tilojen tarpeesta.

Sotilasläänin esikunta

Tilavarauksia on tehty yhteistyössä kaupunkisuunnitteluviraston kanssa ja yhteistyötä jatketaan.

Helsingin kihlakunnan poliisi

Osayleiskaavan yleisten tilojen osalta paikallispoliisi haluaa olla mukana osayleiskaavan jatkosuunnittelussa. Kulkuväylät, maanalaisten tilojen valvonta ja valaistus ovat poliisin näkökulmasta tärkeitä suunnittelukohteita. Turvallisusselvityksestä paikallispoliisi on ollut yhteydessä Sitaan.

Tiehallinto

Tiehallinnon näkemyksen mukaan suunnitelmat maanalaisten osayleiskaavan laatimisesta ovat linjassa tiehallinnon näkemysten kanssa.

Turvatekniikan keskus

Turvatekniikan keskus kiinnittää huomiota maanalaisten tilojen tekniseen turvallisuuteen. Kaavaratkaisussa tulee huomioida vaarallisten kemikaalien, öljyn varastointiin sekä maakaasun korkeapaineisiin linjoihin liittyvät seikat maan alla. Maakaasulinjoihin liittyen todettiin, että maakuntakaavassa merkintöjä joita ei ole Helsingin yleiskaavassa.

YTV

YTV huomautti, että joukkoliikennevaraukset ovat tärkeitä.

Vantaa

Vantaan kaupungin näkökulmasta maanalaisten osayleiskaavan laadinta on mielenkiintoinen yleiskaavatyö. Uusien tilojen suunnittelu ja niistä mahdollisesti jo olevien maanalaisten tilojen kanssa syntyvien ristiriitojen ratkaiseminen haasteena osayleiskaavatyölle. KSV:n mukaan noin 200 toivetta hankkeista on jo tilavarauskartassa ja olemassa olevat joukkoliikennetarpeet on tiedossa.

Sipoo

Sipoossa on tekeillä koko kunnan yleiskaava, jonka edistyessä joukkoliikenteen yhteystarpeita lie-nee syytä pohtia yhdessä.

Helsingin liikennelaitos

Joukkoliikennehankkeet on huomioitu hyvin. Metroliikenteen ja pysäköintilaitosvarausten yhteensovittaminen tärkeää.

Pelastuslaitos

YM ilmoittanut, ettei MRL anna valtuutta ohjata maanalaisten tilojen rakentamista. Asia pitää näkyä määräyksissä. Osayleiskaavatyön yhteydessä tulisi miettiä, miten osoitteisto, tontitus tai hahmotus tehdään maan alla. Myös ei-rakennuksille pitäisi olla numerointi.

Rakennusvirasto

Teknisen huollon ja varastoinnin tilavaraustarpeet tehdään yhteistyössä katu- ja puisto-osaston kanssa rakennusviraston johdolla. Rakennusvirasto näkee yhteistyön osayleiskaavan laadinnassa tarpeelliseksi sillä ajoluisikat ja ilmanvaihto- ym. kuilut tulevat lisääntymään katu- ja puistoalueilla. Toiminnallisuus toteutuksessa tärkeää, samoin kuin turvallisuudesta ja kaupunkikuvan vaaliminen.

KSV:n mukaan luiskat huomioidaan kaavamääräyksissä ja tarkoitus on turvata olemassa olevien luiskien säilyminen.

Liikuntavirasto

Liikuntaviraston ensisijainen kohde ei ole etsiä maan alta liikuntatiloja. Väestönsuojiksi rakennettuja tiloja voidaan kuitenkin käyttää liikuntapaikkoina. Liikuntavirastoa kiinnostaa jatkuuko väestösuojarakentaminen. Jatketaanko näiden tilojen rakentamista. Maanalaiselle hiihtoputkelle reitin löytäminen kiinnostaisi liikuntavirastoa.

Sisäasiainministeriön mukaan väestösuojastrategian mukaisesti väestösuojarakentaminen jatkuu.

Kaupunginkanslia

Kaupunginkanslialla ei ole huomautettavaa.

Talous- ja suunnittelukeskus

Osayleiskaavatyö tukee näkemystä, että Helsingissä on tärkeää käyttää myös maanalaisia tiloja. Osayleiskaava antaa hyvän pohjan taloussuunnittelulle, koska hankkeet ovat hintavia.

Helsingin kaupungin ympäristökeskus

Maanalaisten tilojen käyttö on yhdyskuntarakentamisen tiivistämistä. Ympäristöministeriölle on tulossa kaupungin esitys helmikuussa kaasukäyttöisten ajoneuvojen käytöstä maan alla, ohjeistusta tarvitaan. Taustalla maanalaisten tilojen lisääntyminen ja kaasuautojen määrän lisääntyminen. Esim. Kampissa ei voi käyttää maakaasubusseja.

Helsingin energia

Helsingin energia huomautti, että maan alle rakennetut verkostot on rakennettu palvelemaan maanpäällistä rakennuskantaa.

Helsingin vesi

Helsingin veden johtotunnelitarpeet yhteneviä Helsingin energian kanssa ja tunnelitarpeet on tilava-raussuunnitelmassa. Ajoyhteydet yhteyskäyttötunneleihin on oltava ja merkittävä kaavakarttoihin. Puhtaan veden kehittämissuunnitelmatyön yhteydessä on noussut tarve tarkentaa varausta. Osayleiskaavan oikeusvaikutukset kiinnostavat erityisesti maanomistuksen rajoitusten näkökulmas-ta ja rakentamiselle asetettavat korkotasot.

Uudenmaan ympäristökeskus

Huomioita osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan 23.3.2005: oikeusvaikutteisuus kysymystä tulisi täsmentää ja liittää kartta oikeusvaikutteisesta osasta. On huomioitava, että vaikutusalueet on osayleiskaava-aluetta laajemmalla. Vaikutusalue tulisi alustavasti määritellä ja vaikutusalueen määrittelyllä on vaikutusta myös osallisten tunnistamiseen.

Vaikutusarviointeihin liittyen riskit ja niiden hallinta on noussut esiin. Ehdotusvaiheen viranomais-neuvottelu on pidettävä. Kyseessä on merkittävä kaava, josta on pyydetty lausunnot jo luonnos-vaiheessa. Valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin liittyen tulee huomioida myös terveydelle aiheutuvat haitat.

Suunnitteluohjelmassa s. 14 on hyvin esitetty tätä suunnittelutehtävää koskevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Vielä tulee mainita terveydelle aiheutuvien haittojen ja riskien ennaltaeh-käisyminen (toisaalta käyttäjien turvallisuus – toisaalta esim. pilaantuneen maan loppusijoituspaikan riskien hallinta), terveellisen ja hyvän veden riittävän saannin turvaaminen (mm. Päijänne-tunneli) ja taajamien vesihuollon ratkaisujen toteuttamisen turvaaminen, maanpuolustuksen ja rajavalvonnan toimintamahdollisuuksien turvaaminen. Olisi hyvä myös miettiä tai todeta maanpäällisen maailman yhteyksistä aiheutuvat tavoitteet.

Osayleiskaavan aluevaraukset on selvitettävä ja tutkittava niiden toteuttamismahdollisuudet sekä seuraukset. Seuraako muutostarpeita olemassa oleviin kaavoihin, joissa maanalaisvarauksia jne. Myös kaavaselvityksessä on oltava selvitys miten haitalliset vaikutukset aiotaan ehkäistä. Kaava-määräykset on laadittava siten, että niissä ohjeistetaan detaljikaavoitusta yleiskaavaa varten tehtyjen selvitysten ja vaikutusarviointien mukaisesti

5 Yhteenveto

- Valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita täydennettävä, vesi- ja energiahuollon sekä turvallisuus-asioiden osalta.
- Viranomaisyhteistyö on ollut toimivaa.
- Turvallisuus- ja pelastusviranomaisten toiminnan turvaaminen/mahdollistaminen otettava huomi-oon, liittyy myös tielaitoksen toimintasektoriin.
- Kyseessä on osaltaan pioneerihanke, jossa tarvitaan aktiivista yhteistyötä eri viranomaistahojen kanssa, ja jonka aikana hahmottuu mahdolliset viranomaisohjeiden tarpeet sekä lainsäädännön so-veltamismahdollisuus maanalaiseen rakentamiseen.
- Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa on tarpeen täydentää tapahtumien ja osayleiskaavan oike-usvaikutteisuuden määrittämisen osalta.
- Osayleiskaavasta on pyydetty lausunnot luonnosvaiheessa.

6 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.00

Muistion laati   Susanna Wähä

JAKELU

Kokoukseen osallistuneet